

POSUDEK OPONENTA DISERTAČNÍ PRÁCE

Název disertační práce: **Energie a životní prostředí z právního pohledu**

Autor disertační práce: Mgr. Jiří Pokorný

Školitel: prof. JUDr. Milan Damohorský, DrSc.

Datum uzavření rukopisu: 31. srpna 2017

ÚVODEM

Podobně jako některé jiné činnosti představující rizika pro životní prostředí (např. oblast zemědělství) se oblast energetiky ocitá ve zvláštním trilematu – jejím cílem je jednak energetická bezpečnost (tedy zajištění pokrytí současné i budoucí poptávky po energií), energetická spravedlnost (dostupnost energií pro všechny) a konečně – jelikož v drtivě většině případů zdroje produkce energie představují zdroje ohrožení životního prostředí - též environmentální udržitelnost. Tento trojí konflikt je navíc, např. v porovnání s již zmiňovanou oblastí zemědělství, v oblasti energetiky znásoben v globálním měřítku (geo)politickými vlivy.

Předkládaná disertační práce si klade za cíl postihnout jedno z ramen naznačeného trilematu, tedy vztah mezi energetickou na jedné straně a ochranou životního prostředí na straně druhé z pohledu práva. Jedná se nepochybně o vysoce aktuální téma, a to jak z hlediska regulace globálního rozhodování o výrobě a transferu energií z hlediska ochrany životního prostředí, tak z pohledu právních norem upravujících tyto otázky v úrovni čistě “lokální”.

KE STRUKTUŘE A OBSAHU

Hodnocená disertační práce o délce 231 stran (bez příloh) je strukturována - vedle Úvodu a Závěru – do tří základních částí, které se v rámci zvoleného tématu zabývají

zaprvé nástroji koncepčními, zadruhé nástroji administrativními a zatřetí nástroji ekonomickými. Každá z těchto částí se pak zabývá uvedenými nástroji na všech třech základních úrovních práva, tedy v rovině práva mezinárodního, unijního a vnitrostátního. Z hlediska struktury lze práci hodnotit jako přehlednou.

Část I, která tvoří samotné jádro práce, obsahuje popis stěžejních koncepčních dokumentů, týkajících se (byť nikoli nutně v celém svém rozsahu) posuzovaného problému vztahu energetiky a ochrany životního prostředí, a to na všech třech uvedených úrovních právní regulace. Autor nepochybně prostudoval velké množství dotčených dokumentů, přistupuje k nim bohužel – podobně jako ve zbytku práce – v zásadě pouze metodou deskriptivní; toliko nepatrná část práce je věnována vlastní analýze, použití komparativní metody je pak zcela zanedbatelné. Důsledkem uvedeného je mj. absence propojení koncepčních nástrojů (ať v právně nezávazných dokumentech či v právě závazných aktech) s ostatními dvěma skupinami nástrojů, jejichž prostřednictvím je regulována ochrana životního prostředí v rámci energetiky, tedy s nástroji administrativními a ekonomickými. Koncepční nástroje přitom získávají ve většině případů smysl až právě ve spojení s ostatními prostředky nástrojů právní regulace, např. v podobě zákazů či příkazů ve vztahu ke konkrétním druhům aktivit. V této souvislosti by bylo možné autorovi doporučit, aby se např. blíže zaměřil na otázku koncepčních dokumentů v oblasti energetické účinnosti a analyzoval jejich reálný dopad v podobě regulatorních nástrojů v právních předpisech týkajících se energetické náročnosti budov.

V závěru uvedené části autor kritizuje, že stávající koncepce vychází ze vzájemného řetězení, přičemž navrhuje jejich budoucí uspořádání jako “pavučinu”. Z práce ovšem není patrné, jak by měl uvedený koncept reálně vypadat, resp. jaký by byl v systému práva jeho skutečný smysl. Stejně tak není z práce zcela zřejmé, jaké konkrétní konsekvence s ochranou životního prostředí autor spojuje navržené zvýšení hlasovací většiny pro přijímání politiky územního rozvoje.

Část II předkládané práce, tedy nástroje administrativní (regulatorní), která by logicky měla v práci z oblasti práva představovat část stěžejní, je bohužel v práci pojímána jako jakýsi doplněk nástrojů koncepčních, aniž by ovšem byly tyto posuzované

oblasti - jak uvedeno výše – propojeny vlastní analýzou autora. Zajímavější je v daném ohledu snad pouze oddíl věnovaný oblasti dobývání nerostů.

Podobně je na tom část III týkající se nástrojů ekonomických. Autor v této části např. tvrdí, že *“[n]ízká výše úhrad z vydobytých nerostů je terčem dlouhodobé kritiky, se kterou se zcela ztotožňuji. Stanovení maximální výše dílčího vyměřovacího základu 10 % za jednotku nerostu je při zohlednění všech negativních dopadů s těžbou spojených zcela neadekvátní a tato část horního práva by měla být novelizována prioritně.”*, aniž by ovšem ve skutečnosti analyzoval důvody, které jej k tomuto tvrzení vedly.

Určitým nedostatkem práce je rovněž velmi omezená práce s judikaturou, ačkoli se jedná o oblast, která se v poslední době stává z řady důvodů předmětem zásadních soudních sporů (za všechny srov. např. probíhající soudní řízení před Soudním dvorem EU ve věci T-356/15 *Rakousko proti Komisi*, známé též pod označením *Hinkley Point*, nebo nedávno zahájené řízení o předběžné otázce ve věci C-411/17 *Inter-Environnement Wallonie et Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen*).

Přes naznačené nedostatky považuji hodnocenou práci vzhledem k jejímu tématu za logicky a systematicky vystavěnou. Základní cíle práce autor dle mého názoru splnil. Toto konstatování opírám hlavně o kapitolu Závěr. V Závěru autor přehledně shrnuje zásadní poznatky z jednotlivých částí (ačkoli zdaleka ne se všemi lze bezvýhradně souhlasit), odpovídá na výzkumné otázky z Úvodu práce a uvádí i návrhy *de lege ferenda*.

FORMÁLNÍ NÁLEŽITOSTI

Pokud jde o formální požadavky na tento typ kvalifikační práce, domnívám se, že tyto autor splnil. Práce je vybavena poznámkovým aparátem, autor citoval použité prameny a odbornou literaturu často a správně. Seznam použitých pramenů uvedl v přílohách.

ZÁVĚR

Předložená disertační práce Mgr. Jiřího Pokorného splnila cíle, které si autor při jejím zpracování stanovil. Domnívám se, že práce jako celek odpovídá požadavkům na

disertační práce z oboru právo životního prostředí. I přes výše uvedené připomínky konstatuji, že autor prokázal schopnost samostatné tvůrčí vědecké práce, jakož i schopnost její výsledky kvalifikovaným způsobem dále zprostředkovat.

Předloženou disertační práci Mgr. Jiřího Pokorného proto v souladu s čl. 66 Pravidel pro organizaci studia na PFUK doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertačních prací.

OTÁZKY K OBHAJOBĚ

K ústní obhajobě navrhuji:

1) V práci na s. 101 se uvádí, že *“[j]ednou z nejtěžších oblastí bude úprava procesu EIA, územního a stavebního řízení tak, aby bylo dodrženo právo EU a zároveň se zpružnil proces realizace záměrů. To zřejmě nebude možné bez právních a společenských kompromisů.”* Jaké prvky v jakých vnitrostátních právních předpisech by podle názoru autora disertační práce bylo potřeba změnit, popřípadě jak, aby tohoto cíle bylo dosaženo?

2) Jak by autor disertační práce řešil otázky předložené belgickým ústavním soudem ve zmiňované věci C-411/17 *Inter-Environnement Wallonie et Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen?* (otázky jsou publikovány na stránkách Soudního dvora EU, www.curia.europa.eu).

V Štrasburku dne 21. 9. 2017

JUDr. Martin Smolek, Ph.D., LL.M.